

deamnă să priviți mereu spre interior, unde un suflet își așteaptă învierea și purificarea izbăvitoare.

V'am spus adeseori, că pentru aceasta mijloacele verificate de experiența creștină, sunt meditația și rugăciunea. Ele singure pot duce la contactul mistic cu Hristos, coborând în sufletele credincioase darurile sfințitoare ale harului. Iar ca exteriorizare a credinței ce vă încălzește inima, se cuvine să practicați pietatea. Ați văzut ce preț pune pe ea Apostolul neamurilor și ați înțeles cât de mult s'a împodobit cu ea sf. Grigore de Nazians.

Fără cucernicie nu este adevărată viața creștină.

La această trăire curală vă îndemnăm, prin curățire, prin cunoștință, prin îndelungă răbdare, prin bunătate, prin Duhul sfânt, prin dragoste „nefățărîtă“ — cum sfătuiește plin de inspirație sf. Pavel [II, Cor. 6, 6].

Cât de impresionante ni se par cuvintele strălucitului filozof roman Epictet — contimporanul lui Pavel — când spune: „Pururea să zici: Dumnezeu m'a făcut; el este în mine, și-l duc oriunde cu mine; de ce să-l pătez cu gânduri urâte, cu fapte rele și necurate sau cu dorinți rușinoase?“ [Manualul].

Ambianța dela Radu-Vodă începe să fie tot mai prielnică pentru apropierea de Domnul. Primiți-o deci cu încredere și stăruiți cât mai des în rugăciune, ca prin smerenia sufletului și zdrobirea inimii, să dobândiți dumnezeiasca grație de a putea striga coplesii de fericire: „Nu eu mai trăiesc, ci Hristos, celce m'a mântuit, trăiește întru mine“. [Galateni].

Prof. Dr. I. MATEIU.

R. T. 1932

CATOLICISMUL ȘI CULTURA MODERNĂ.

(Urmare).

IV. Acțiunea catolică.

Catolicismul poartă în sânul său germenii zguduirilor ce se repetă la intervale tot mai dese. Centralismul exagerat duce la reacțiunile din sânul diferitelor popoare, absorbirea și transformarea întregii vieți religioase în norme de drept duce la reacțiunea sufletului însetat după religie, adoptarea sistemului filozofic neoscolastic duce la reacțiunile fiecărei generații care crește familiarizată cu o cugetare mereu evoluată, clericalismul extrem duce la identificarea clerului cu laicii. Exagerarea nu poate naște decât exagerare.

Și se pare că Biserica apuseană a pierdut elasticitatea, urmându-și fatal și inert calea apucată, cu toate aparențele de adaptare la spiritul timpului. Așa se explică faptul că dorințelor amintite, Biserica apuseană le răspunde cu o și mai mare intensificare a centralismului, cu o și mai hotărâtă reducere a oricărei inițiative și activități sub autoritatea episcopală, respectiv papală. Chiar în pragul noului timp, la Rusaliile anului 1917, Benedict XV introduce noul Codex Juris Canonici, după ce încă din 1904 Pius X dispuse noua codificare a dreptului bisericesc. Corpus Juris Canonici de până atunci, cu structura lui complicată și cu multele adausuri, era o colecție privată, nu un codice recunoscut apriat de Biserică. Prin acest caracter al lui era posibilă o mare varietate în dreptul bisericesc, fiecare țară deosebindu-se printr-o sumă de legi bisericești proprii ei. Codicele nou realizează cea mai deplină unitate. Ideia centrală ce-l străbate este cen-

tralizarea și papalizarea Bisericii. Episcopatul universal al Papei e dus la realizare deplină. Papa e pastor summus et universalis al întregii Biserici și al fiecărei Biserici în parte. Ordinarii fiecărui loc, episcopii și parohii, sunt numai locțiitorii lui. Episcopalismul, învățătura despre neatârănarea episcopului instituit de Duhul sfânt, a murit cu desăvârșire.

Un exemplu de rostul unificator al noului Codex este dispoziția lui prin care, revocând un privilegiu acordat unor țări [Germania ș. a.], declară nevalide căsătoriile între catolici și necatolici încheiate la necatolici.¹

Neînduplecat se exercită autoritatea Curiei papale și în domeniul cercetărilor istoric-exegețice, sau de altă natură. Comisiunea biblică-romană a „rezolvat” în ultimul sfert de veac aproape toate problemele biblice. Benedict XV a declarat în enciclica „Hieronimus” din 1920, toate deciziunile comisiei biblice obligatorii Congregațiunea sf. Oficiu, care a primit din 1917 și rosturile congregațiunii Indexului, desființată atunci, a condamnat prin decretul din 15 Dec. 1923 mai multe volume ale lui Vigouroux, Baçuez și Bressac. În 28 Martie 1924 a fost excomunicat preotul și profesorul de știința religiei dela universitatea de stat din Roma, Ernesto Buonaiuti, toate scrierile lui fiind condamnate iar el oprindu-se de a mai scrie sau învăța despre chestiuni religioase.² Cu un an mai târziu, au fost puse la index scrierile lui I. F. Hehn, profesor de Test. Vechiu la Würzburg.³ La sfârșitul anului 1930 a fost pusă la index cartea „Messianisme” a valorosului profesor L. Dennefeld din Strasbourg, carte căreia profesorul de dogmatică dela aceeaș Facultate și

¹ Hermelink, op. c. 26—7. K. Neundörfer, Recht und Macht in der Kirche passim. Despre ultima chestiune vezi Karl Mirbt, Das Mischehenrecht des Codex Juris Canonici und die interkonfessionellen Beziehungen in Deutschland, în Festgabe für Karl Müller, Tübingen, 1922, pp. 262 urm.

² Hermelink, op. c. 34, 109.

³ Chr. W. 1925, Nr. 33, 34 col. 764.

episcopul din Strasbourg îi acordaseră „nihil obstat”, iar înainte fusese publicată ca articol [„Messianisme”] în Dictionnaire de theologie catholique, redactat de profesorul aceleiaș Facultăți, E. Amman! „Raze de lumină”, Ian.—Feb. 1931, 55.

Cea mai nouă metodă de centralizare catolică și de intensificare a clericalismului a fost găsită însă de istețul Pius XI în *Acțiunea catolică* prin care pentru minima concesiune pe care o face ten- dințelor noi ale laicilor de a participa activ la viața bisericii, își cere ca răsplată înfeodarea tuturor or- ganizațiilor laice sub autoritatea sa, respective a episcopului. Timpul viitor ne va arăta, dacă această imensă sofisticărie, de a lua omului și ce hruma mai are sub aparența că-i dai, nu se va răsbuna într'o zguduire cu grave urmări pentru Biserica apuseană.

„Acțiunea catolică” prin mijlocirea căreia trebuie să se coboare Regnum Christi peste toată societatea, e cea mai scumpă preocupare a lui Pius XI. Acest papă, spune cardinalul arhiepiscop Faulhaber din München, va rămânea poate în istorie cu numele de „papă al acțiunii catolice”.¹ Numele de „Acțiune catolică” a existat și înainte, dar sensul lui precis de astăzi se datorește lui Pius XI. Inceputul acestei organi- zații s'a făcut în Italia. În 2 Oct. 1923, Papa aprobă statutele „Acțiunii catolice” după ce încă în 23 Dec. 1922 prin enciclica „Ubi arcano Dei” îi fixă directivele. „Azzione Cattolica Italiana” [A. C. I.] s'a format aso- cierea a 4 federații naționale: 1. Federazione Italiana dei Uomini Cattolici, care cuprinde pe toți bărbații căsătoriți și pe cei necăsătoriți dela 35 ani în sus. 2. Società della Gioventù Cattolica Italiana, care cu-

¹ Predica aceluia din 12, II. 1928, la sărbătoarea încoronării papei, tratând despre Acțiunea catolică. Dr. Erhard Schlund O. F. M. Die Katho- lische Aktion 1928 München pg. 33. În anul jubilar 1925, Pius XI a insti- tuit chiar o Duminică anuală [cea dela finea lui Octomvrie] pentru ser- barea „Regelui gloriei”, Dominica Regis glorie. Chr. W. 1925 Nr. 21 col. 1089.

prinde tot tineretul, afară de cel universitar, cu scopul de-al forma cultural, moral, religios și-al pregăti pentru apostolatul laic. Acesteia îi sunt alipite asociațiile de sport, teatru, călătorii etc. 3. Federazione Universitaria Cattolica Italiana, cuprinde tineretul universitar bărbătesc. 4. Unione Femine Cattoliche în grupele: a) Unione fra le Donne Cattoliche d'Italia; b) Gioventù Femine Cattolica Italiana, cuprinzând tineretul feminin; c) Le Universitarie Cattoliche, studentele, și dela 1926 d) Fanciulli Cattolici Italiani, cuprinzând copiii dela 6 ani.

Acestei organizări orizontale îi corespunde una verticală. În fiecare parohie există un Consiglio parrocchiale care se compune din reprezentanții tuturor grupelor amintite. Toate grupele parohiale din toate parohiile unei dieceze formează o asociație diecezană, în frunte cu un consiliu diecezan. Toate asociațiile, grupele diecezane formează apoi Acțiunea catolică Italiană cu un consiliu central [Giunto centrale dell' Azione cattolica Italiana], compus din 12 membrii, adică din cei 4 președinți ai federațiilor de bărbați, femei, tineri și studenți, din cei 4 președinți ai grupelor federației de femei, din 3 membrii numiți de papa și din președintele pe care-l numește tot papa. Toți președinții federațiilor și-ai consiliilor în subordine sunt laici, dar nu aleși ci numiți de papa, sau de episcopul diecezan. Președinții Consiliilor parohiale sunt numiți de preot. Toți președinții apoi au pe lângă ei ca reprezentanți ai Bisericii, clerici sfătuitori.

Organizațiile economice și politice nu fac parte din Acțiunea catolică.¹

Partidele politice nu pot face parte din A. C. I. și din motivul că în privința politicii, catolicii italieni sunt împărțiți în două. Partito popolare, înfi-

¹ Manuale di Azione Cattolica 2 vol. Pavia 1928, după E. Schlund op. c. pg. 28 Din Schlund op. c. și din chr. W. 1926 Nr. 12 și 1928 Nr. 4. Iau de altfel toate informațiile despre Act. cat.

înțat în 1919, în virtutea spiritului său democrat, luând o atitudine dușmănoasă fascismului, crunt reprimat, iar o parte din el sub titlul de Centrul național s'a format ca partid independent, pretinos fascismului. Acțiunea catolică se interesează de politică numai întrucât se atinge cu interesele religioase, cu morala și cu binele public. În aceasta ea e o conducătoare și o sfătuitoare a catolicilor. Dar nu face politică de partid. Conducătorii locali și dela centru urmează principiului să evite, în interesul religiei și a organizației bisericești căreia-i servesc, orice aparență de unilateralitate politică și să nu primească vre-un rol oficial în vre-un partid.

Pe terenul politico-social, Acțiunea catolică ne mai primind în sânul său sindicatete profesionale, a renunțat de asemenea la acțiunea nemijlocită. Afară de aceea prin legea din 3 Aprilie 1926 guvernul italian a interzis deodată cu sindicatele socialiste și pe cele catolice, recunoscând numai „Sindicatetele naționale” cu atribuții de drept public în regularea condițiilor de muncă. De atunci intră și catolicii în ele, după ce li s'a primit 3 condiții: că aceste sindicate vor avea numai o activitate economică și nu vor face politică de partid, că se va respecta conștiința morală și religioasă a membrilor și că organizațiile profesionale vor putea să lucreze mai departe pentru trebuințele culturale și pentru ajutorarea membrilor lor. De aci înainte „scutul intereselor materiale ale lucrătorilor proletari e încredințat exclusiv sindicatului recunoscut prin lege” [Oss. Rom. 1926, Nr. 65]. Acțiunea catolică italiană, trebuind să se mulțumească numai cu o influință indirectă asupra vieții politice și economice, și-a creat în Istituto cattolico Italiano di Attività sociale un organ, care are misiunea, pe lângă studiul chestiunilor curente „să pregătească activitatea catolicilor în sânul sindicatelor recunoscute legal” [Oss. Rom. 111 din 3 Iulie 1926]. Acțiunea

catolică se străduiește apoi să organizeze din nou toate profesiunile [d. ex. și a artiștilor, scriitorilor, medicilor, avocaților etc.] și să lătească între ele înțelegerea pentru „apostolatul laic“.

Acțiunea catolică a început să se transplanteze la dorința Papei în toate țările, după modelul italian. Mai întâi a importat-o episcopul tirolez din Voralberg, Dr. Weitz, în 1926. În Austria întregă s'a întemeiat solemn în Aprilie 1928 în prezența capilor bisericești și a delegațiilor tuturor organizațiilor de laici. În Jugoslavia s'a hotărât în conferința episcopilor din Octomvrie 1927 transformarea Asociației crome catolice în Acțiunea catolică. Cam în același timp a hotărât conferința episcopilor din Cehoslovacia introducerea Acțiunii catolice acolo. Spre deosebire de alte țări, în Cehoslovacia Acțiunea catolică nu e numai un birou central pentru alte organizații, nu e adecă o federație de societăți existente dinainte, ci e compusă din membrii singulari, e însași societatea. În Polonia s'a întemeiat Acțiunea catolică la primul congres anual al catolicilor, în 1926. În Franța Acțiunea catolică a fost opusă Acțiunii franceze [Action française] și stă în legătură cu Fédération nationale catholique întemeiată la 1924 de generalul Castelnau, pentru a opune o reacțiune organizată puterilor vrăjmașe Bisericii. În 1927 număra 2.500.000 membri. În Belgia cardinalul van Roey din Mecheln, urmașul lui Merçier, a dat Acțiunii catolice un ascuțiș îndreptat contra naționalismului flamand. Și aici, ca și în Franța, primează organizațiile țărănești. Pregătirile au început de prin 1926. În Litvania se prevede prin Concordatul din 27 Septemvrie 1927, art. 25, deplină libertate din partea statului pentru organizațiile cari, urmărind în primul rând scopuri religioase, formează Acțiunea catolică și stau sub autoritatea episcopului. Prin aceasta e vădit că Acțiunea catolică e o parte din Biserica oficioasă. În Spania cardinalul Reigy Casanova a format în Octomvrie 1926 un comitet pentru pregătirea Ac-

țiunii catolice, realizând-o prin acomodarea organizației Junto Central de Acción católico ce există dela 1900. In Ungaria a primit acest rol Federația catolică ce există din 1896, [Országos katolikus szövetség] care cuprinde vre-o 500 de societăți. In Anglia răspunde acestei meniri Catholic Confederation of England and Wales, având ca președinte pe cardinalul Bourne. In Elveția purtătorul Acțiunii catolice e Federația catolică elvețiană, împărțită în asociații cantonale. In Statele-Unite din America de Nord acest rol îl are National Catholic Welfare Conference.¹

In Germania s'a început mai târziu. Inainte de a se începe a se lucra oficial s'au auzit glasuri de neîncredere. K. Neundörfer în scrierea sa „Zwischen Kirche und Welt“, 1927, și în alte articole, nu crede în putința unei activități vioae a laicilor, când e stânjenită de supravegherea ierarhiei. In ziarul duminical „Das Himmelreich“ Nr. 140, 1926, se exprimă judecăți foarte sceptice: S'au dat până acum „Multe rețete, dar apostolatul laic n'a trecut până azi din sfera unui experiment“ sau: „Oricât se vorbește despre Acțiunea catolică și oricât răsună trâmbița, prea mult nu s'a făcut până acum“.²

De altă parte toți sunt obosiți de puzderia sutelor de asociații și miilor de societăți, cari le răpesc timpul și-i epuizează în biurocrație și într'o mulțime de forme.³ De multe ori aceiași oameni fac parte dintr'o mulțime de societăți, cu scopuri aproape identice, plătind contribuții pentru întreținerea de secretariate și trebuind să fie prezenți la toate manifestările societății. Parohii, mai ales, se plâng de pretutindeni de supraîmpovărare, trebuind să fie în tot locul ca sfătuitori și ca conducători, ne mai rămânându-le timp și putere pentru reculegere și pentru

¹ E. Schlund op. c. passim.

² Chr. W. Nr. 4, 1926, col. 103.

³ ibid.

adevărata pastorație. E un strigăt general după simplificarea și unificarea acestor societăți.¹

Primul cuvânt oficial l-a rostit în Germania, cardinalul arhiepiscop Faulhaber din München în predica din 12 Februarie 1928, la a 6-a aniversare a încoronării lui Pius XI. În acord cu Pius XI, la diferite ocazii, a scos și Faulhaber atunci în relief 5 semne caracteristice ale Asociației catolice:

1. Acțiunea catolică este apostolat laic sau cum zice papa „participarea laicilor la apostolatul ierarhic”. Preoții și episcopii sunt apostoli prin misiune. Dar fiind încărcăți prea mult cu activitatea înăuntrul Bisericii, chiană pe laici să fie apostoli afară, pe străzi și în case unde predică dușmanii Bisericii.

2. Acțiunea catolică e colaborare organizată. Fiecare lucrează. Dar toți după un plan comun. Acestei cerințe îi vor răspunde multele societăți existente, dar lor trebuie să li se insuflă un spirit apostolic. Nu se va întemeia vre-o societate nouă, ci din reprezentanții celor vechi se va forma un comitet de acțiune, care va modifica preocuparea socială a vechilor societăți într-o preocupare apostolică. Aceasta ajută la apropierea, la unificarea vechilor societăți.

3. Acțiunea catolică are un caracter esențial religios. Ea n'are scopuri politice, nici economice.

4. Al 4-lea semn caracteristic e *necesitatea faptei*, coborârea dela cugetare, dela contemplare, la faptă.

5. Acțiunea catolică e *optimistă*.²

Prin aceste calități Acțiunea catolică ar răspunde cerințelor manifestate în mișcarea catolică, dar în acelaș timp ar și combate exagerarea lor. Cardinalul Faulhaber dă și indicații practice cum are să se realizeze în Germania, țara multelor societăți, în majoritate cu scopuri economice. Dar cu

¹ C. Noppel, *Gärung im katholischen Vereinswesen*, St. d. Z. Febr. 1923, pg. 346 urm.

² E. Schluad op. c. 65 urm.

toate indicațiile lui Faulhaber, nu s'a trecut la faptă. Societățile vechi sunt geloase de drepturile și de structura lor și prevăd că Acțiunea catolică, oricum s'ar concepe, le va mărgini drepturile și le va impune, spre neplăcerea lor, o micșorare a interesului pentru cele economice și politice. Se tem apoi că infeodarea activității laice sub autoritatea episcopală, va aduce o stagnare a acelei activități. Nu știu apoi cum s'ar putea realiza practic această Acțiune catolică. Unii se gândesc că acest rol să-l ia „Asociația poporului catolic” [Katholische Volksverein] care cuprinde aproape toate celelalte organizații catolice în sine. Dar atunci ar trebui ca aceasta să se supună la schimbări radicale și să fie supusă episcopatului, ceea ce nu prea vor conducătorii.¹ Explicațiile date de nunțiul Pacceli la congresul anual catolic din Magdeburg în Sept. 1928, cari coincid cu cele ale lui Faulhaber, că societățile de până acum nu vor suferi modificări, n'au putut nici ele da o soluție precisă sau porni la lucru. Totul este încă în câmpul discuției.² Iar nedumeririle sunt foarte multe. Mai trebuie adăugat că vechile pretenții ale catolicismului „integral”,³ în sensul unei desfaceri a catolicilor de necatolici pe terenul politice și al politice sociale, au primit prin moda Acțiunii catolice hrană nouă.

[Va urma]

Dr. D. STĂNILOAE.

¹ C. Noppel, *Von Wachsen und Werden der Katholischen Aktion*, St. d. Z. Febr. 1928.

² Chr. W. 1929 Nr. 2, col. 96 urm. *Przywara Katholische Bewegung u. Katholische Aktion* St. d. Z. Ian. 1929 pg. 269 urm.

³ Înainte de războiu în Germania și Austria se manifesta o dublă tendință în sindicatele catolice: cea de Köln care admitea să se colaboreze în sindicate și cu necatolici și cea de Berlin care ținea la caracterul strict confesional al lor. Pius X, ultramontanistul papă, condamnă în enciclica *Singulari quadam* [24 Sept. 1912] doctrina zisă *aclericalism* sau *aconfesionalism* care voia să sustragă de sub influența Bisericii societățile dar în Germania admise excepțional și sub anumite condiții sindicatele interconfesionale. Dom. Ch. Poulet *Hist. de l'Eglise* II 640.